

Franz Hauleitner

Dolomieten 1

Grödnertal – Villnößtal – Seiser Alm

52 Wandelingen

ROTHER
WANDELGIDSEN

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Overzichtskaart	6
Toeristische tips	8
Symbolen	8
De mooiste wandelingen van het gebied	9
De voornaamste steunpunten	14
Afkortingen	15
Overzicht van het gebied	16
Belangrijke Italiaanse en Duitse termen	19
Bezienswaardigheden	20
Excursies en tips voor wandelvrije dagen	22
Inlichtingen, verkeersbureaus	24
Wandelingen in Brixen	
1 Plöse: Brixner Höhenweg en Telegraph, 2486 m	26
2 Plöse: overtocht over de Pfannspitze en de Gabler	28
3 Rondom de Peitlerkofel	30
Wandelingen in Villnöß	
4 Ottohöhe en Wolfsgrube	32
5 Oberer en Unterer Herrensteig	34
6 Schlüterhütte, 2301 m	36
7 Sobutsch, 2486 m	38
8 Adolf-Munkel-pad	40
9 Außerraschötzt (vanuit het noorden)	42
Wandelingen in Gröden met de Seiser Alm	
10 St. Jakob, 1565 m	44
11 Außerraschötzt (vanuit het zuiden)	46
12 Raschötzt-Höhenweg	48
13 Van de Seceda naar de Raschötztalm	51
14 Van de Seceda via de Gamsbluthütte naar St. Ulrich	54
15 Van de Seceda over de Pitschberg naar St. Ulrich	56
16 Van de Seceda door het Cuccenatal naar St. Ulrich	58
17 Van de Seceda naar Wolkenstein	60
18 Van de Col Raiser naar St. Christina	62

19	Van de Col Raiser via de Schuatschhütte naar St. Christina	64
20	Van de Col Raiser naar St. Ulrich	66
21	Van de Col Raiser naar de Puezhütte	68
22	Expreßsteig en Steviahütte	72
23	Monte Stevia, 2555 m	74
24	Over het Puez-plateau	76
25	Om de Sass da Ciampac	80
26	Pisciadühütte, 2587 m	82
27	Piz Boè, 3152 m	84
28	Bindelweg	86
29	Seiser-Alm-Rundweg	88
30	Langkofelhütte en Confinboden	90
31	Plattkofel, 2958 m: Oskar-Schuster-Steig	92
32	Rondom de Langkofel	96
33	Rondom de Plattkofel	98
34	Rondom de hele Langkofelgroep	100
35	Friedrich-August-pad (oostelijk gedeelte)	104

Wandelingen in Kastelruth – Seis – Völs met de Seiser Alm

36	Friedrich-August-pad (westelijk gedeelte)	106
37	Plattkofel, 2958 m	108
38	Saltria-ronde	110
39	Van de Seiser Alm naar de Tierser-Alpl-Hütte	112
40	Pufletsch-rondwandeling	114
41	Schlern, 2564 m	116
42	Schlernbödelehütte en Proßliner Schwaige	118
43	Ruïne Hauenstein, 1201 m	120
44	Laranzer Wald: kleine rondgang	122
45	Völser Weiher, 1056 m	124
46	Kasteel Prösel, 856 m	126

Wandelingen in Tiers – Welschnofen

47	Völseggs Spitze, 1834 m	128
48	Tschamintal	130
49	Grasleitenhütte, 2134 m	132
50	Hanicker Schwaige, 1904 m	134
51	Kleine Rosengartenrunde	136
52	Paolina-Höhenweg	138

Register	140
----------	-----

Toeristische tips

Bij het gebruik van dit gidsje

In het inleidende gedeelte vindt u in aparte kaders een overzicht van de topwandelingen in het gebied, tips voor dagen waarop u niet wandelt en belangrijke Italiaanse wandeltermen, alsmede een lijstje van de belangrijkste pleisterplaatsen van het gebied (openingstijden, contactgegevens). Daarna volgt een overzicht van de verkeersbureaus met adressen en telefoonnummers.

Iedere wandeling begint met een korte kenschets, gevolgd door een "signalement" met belangrijke informatie. Dan volgt de routebeschrijving, met een hoogteprofiel waarin ook tijden genoteerd staan, een veelkleurige wandelkaart op schaal 1:50.000 en minimaal één kleurenfoto. Een belangrijk bestanddeel van de gids is het register achterin. Hier staan alle bergen, berggroepen, dalplaatsen, beginpunten, pleisterplaatsen en wandeldoelen opgesomd. De twee overzichtskaarten (p. 6/7 en achterzijde van het omslag) tonen de plaatsen van de verschillende wandelingen.

Vereisten

De meeste wandelingen volgen goed onderhouden paden en bergpaadjes en zijn dus vanuit alpinistisch oogpunt gemakkelijke ondernemingen. Maar er zijn er ook die bergbeklimmerservaring, tredzekerheid, het ontbreken van hoogtevrees en uithoudingsvermogen vergen. Om de diverse vereisten beter te kunnen inschatten en vergelijken zijn de nummers van de wandelingen in verschillende kleuren aangegeven:

Gemakkelijk Wandelingen over gemarkeerde, meestal goed aangegeven paden en bergpaden, op geëxponeerde plaatsen vaak voorzien van relingen. Niet moeilijk en niet erg inspannend. Ook geschikt voor kinderen en ouderen.

Symbolen

met bus bereikbaar

eetgelegenheid onderweg

geschikt voor kinderen

plaats met eetgelegenheid

hut met bediening, pension

schuilhut, onderdak

bushalte

kabelbaan / lift

top / pas, col

pas, col

kerk, kapel

kasteel, burcht, ruïne

uitkijkplaats

picknickplek

afslag

via ferrata (Klettersteig)

De mooiste wandelingen van het gebied

Rondom de Peitlerkofel

Sublieme wandeling om de berg, die door geoefende bergwandelaars kan worden gecombineerd met een beklimming van de berg zelf. (Wandeling 3; 4.30 uur).

Adolf-Munkel-pad

Beroemde wandeling onder de grandioze noordwanden van de Geislergroep, een "must" voor alle bezoekers van het Villnößtal. (Wandeling 8; 5 uur).

Van de Seceda naar de Raschötzalm

Panoramische wandeling met uitzichten op de pronkstukken van het Grödnertal. Alleen bij droog weer en voor tredzekere bergwandelaars! (Wandeling 13; 4.30 uur).

Piz Boè

Een van de gemakkelijkste drieduizenders in de Dolomieten met een grandioos panorama in alle richtingen. Bij stralend weer een wandeling waar je niet omheen kunt, bij slecht weer gevaarlijk. (Wandeling 27; 3.15 uur).

Bindelweg

Beroemde panoramaroute tegenover de (helaas slinkende) Marmoladagletsjers, die men om het landschapsschoon heen en terug zou moeten bewandelen. Een verplichte wandeling voor jong en oud! (Wandeling 28; 2.30 uur).

Rondom de Langkofelgroep

Droomwandeling met onvergetelijke landschappen om het hele massief heen. Lang, spannend, maar niet moeilijk. (Wandeling 34; 7.45 uur).

Plattkofel (normale route)

Bijnadrieduizender met een grandioos panorama en fascinerende uitzichten op de Langkofelgroep met haar vele woeste kloven. (Wandeling 37; 5 uur).

Schlern

Een in Zuid-Tirol zeer populaire, drukbezochte berg die eenvoudig te beklimmen is, met een rifugio en een heerlijk panorama. (Wandeling 41; 6 uur).

Tschamintal

Een van de mooiste dalen van de Dolomieten, waaromheen de rotstorens van de Rosengartengroep als versteende vlammen gegroepeerd staan. (Wandeling 48; 2.15 uur).

Kleine Rosengartenrunde

De rondgang om de zuidelijke Rosengartengroep biedt tredzekere wandelaars een "feest voor de ogen". Maar de wandeling is alleen onder sneeuwvrije en heel stabiele weersomstandigheden aan te bevelen. (Wandeling 51; 4.30 uur).

Tamelijk moeilijk Niet al te moeilijke wandelingen, maar over gedeeltelijk steile, geëxponeerde bergpaden en paden, soms ook over ongebaand of niet gemarkeerd terrein. Tredzekerheid, het ontbreken van hoogtevrees en oriëntatievermogen zijn vereist. Bij mist, regen, sneeuw en ijzel verhoogd risico.

Moeilijk Veeleisende bergwandelingen op grotere hoogtes, met ongemarkeerde, voor een deel ook ongebaande passages. In het rotsachtige terrein kan licht klimwerk (moeilijkheidsgraad I, zo nu en dan ook II) nodig zijn, bij gezekerde passages klettersteig- (via ferrata-)uitrusting. Op steile, hard bevroren sneeuwvelden zijn pikhouwelen, stijgijsers of Grödel aan te bevelen. Alleen voor tredzekere wandelaars zonder hoogtevrees, met een goede conditie en alpiene ervaring.

Bezienswaardigheden

Bozen

Hoofdstad van de gelijknamige provincie, gelegen in een geweldig dalbekken op het punt waar Etsch en Eisack samenkomen. Tot de bezienswaardigheden van de drukke stad behoren de gotische parochiekerk (15e eeuw), de Waltherplatz (naar Walther von der Vogelweide), de Laubengasse (huizen uit de 17e eeuw), de kleurrijke fruitmarkt, het franciscanenklooster (15e en 16e eeuw), het dominicanenklooster (14e eeuw), de prachtige promenades (Wassermauer-Promenade, Guntschna-Promenade, Oswald-Promenade) en de hoog op een rots staande Burg Runkelstein (13e eeuw, fresco's!). In de wijk Gries kunt u de oude parochiekerk met een vleugelaltaar van Michael Pacher bewonderen.

Brixen

Oudste stad van Tirol (voor het eerst vermeld ca. 900, van de 10e eeuw tot 1964 bisschopszetel), gelegen aan de voet van de Plose, op de plaats waar Rienz en Eisack samenkomen. Als bezienswaardigheden dienen de dom (van oorsprong Ottoons gebouw met romaanse aanpassingen, barokke renovatie 1745–1754 met fresco's van Paul Troger en hoogaltaar van Theodor Benedetti), de romaanse kruisgang, "het grootste monument van de alpiene wandschilderkunst" (Waschgler), de prinsbischoppelijke Hofburg (13e eeuw) en de Renaissancehof (stamboom van de Habsburgers in terracottafiguren) te worden genoemd.

Het Sellamassief met zijn opvallende wand, gezien vanuit het noordwesten (vanaf de Col Raiser).

Op de top van de Seceda. Uitzicht op het Grödnertal, daarboven de Seiser Alm en de Schlern, rechts daarachter de Brenta en de Presanella.

Klooster Neustift

Augustijner koorherenklooster in de gemeente Vahrn ten noorden van Brixen, met een van de mooiste barokkerken van Zuid-Tirol. Bezienswaardig op het kloosterdomein zijn ook de Engelsburg, de gotische kruisgang, de fontein van de wereldwonderen, de pinacothek, die bibliotheek en de wijnkelder (Sylvaner!).

Kastelruth

Op een breed terras ten noorden van de Schlern gelegen recreatieoord met de bezienswaardige decanale kerk St. Peter und Paul en imposante, 82 meter hoge klokkentoren. Indrukwekkend is de Krausplatz in het centrum, een juweeltje onder de pleinen van Zuid-Tirol. Beroemde Sacramentsdagprocessie.

St. Ulrich in Gröden

Als hoofdplaats van het Grödnertal is St. Ulrich door zijn houtsnijkunst (eigen vakschool) een begrip. Bezienswaardig zijn de parochiekerk St. Ulrich (18e eeuw), het streekmuseum "Cesa di Ladins" (met werken uit de geschiedenis van de Grödner houtsnijkunst, vondsten uit de brons-, steen- en jongere ijstijd), de kerk St. Anna am Friedhof en de permanente expositie van het Grödner handwerk in het Kongresshaus. St. Ulrich is de geboorteplaats van de Zuid-Tirolse bergbeklimmer Luis Trenker.

Een dag in de schaduw van de reus

Hoewel de beklimming van de kolossale Peitlerkofel voorbehouden blijft aan ervaren bergbeklimmers, kan een wandeling eromheen ook aan minder geoefende bergwandelaars worden aanbevolen, die onderweg kunnen genieten van schitterende landschappen.

Dalplaatsen: Brixen, 561 m, oude bischopstad in het Eisacktal. St. Martin in Thurn, 1127 m, voorin het Gadertal.

Beginpunt: Würzjoch (2006 m, groot parkeerterrein). Pasovergang op de Brixner Dolomitenstraße tussen Astjochkamm en Peitlerkofelgroep. 32 km van Brixen, 15 km van St. Martin in Thurn.

Vereisten: lange rondwandeling. Tredzekeerheid, afwezigheid van hoogtevrees en uithoudingsvermogen vereist!

Hoogteverschil: 500 m.

Eten en drinken: Würzjochhaus (zie p. 14), snackbar Peitlerhütte, snackbar Gömahütte (geen logies, 's zomers geopend).

Alternatief: voor tredzekere wandelaars zonder hoogtevrees bevelen we vanaf de Peitlerscharte de beklimming aan van de Peitlerkofel (2875 m; panorama!) langs de met draadkabels gezeekerde normale route over de rotsachtig-begraasde zuidflank van de berg. Passages van moeilijkheidsgraad I. Extra benodigde tijd heen en terug: 2.30 uur.

De Peitlerkofel en het Würzjoch vanuit het noorden.

Vanaf de parkeerplaats bij het **Würzjoch** over landweg nr. 8A en 8B, om de Moibach-Murbruch heen, tussen bosjes alpendennen door in zuidelijke richting omhoog naar de **Kompatschwiesen** aan de voet van de noordelijke hellingen van de Peitlerkofel. Bij splitsing op pad nr. 8B linksaf (O), voorbij de snackbar **Peitlerhütte**, naar een puinhelling; door alpendennenbos verder naar een grasplateau (splitsing) en omlaag naar de snackbar **Gömmahütte**. Over alpenweiden in oostelijke richting geleidelijk omlaag, later in het bos steil bergopwaarts naar het **Gömmajoch**, 2111 m.

Over pad nr. 35 rechtsaf (ZW) naar de zuidkant van de Peitlerkofel; daar de Peitlerwiesen over naar een weg die u rechtuit volgt. Nog voor een plateau rechtsaf en steil omhoog naar de **Petzesalm**. Hieroverheen in zuidwestelijke richting naar de Seresbach; splitsing. Rechts aanhoudend (pad nr. 35) over steile weiden in bochten in noordwestelijke richting naar de **Peitlerscharte**, 2357 m, tussen Peitlerkofel en Aferer Geiseln.

Over pad nr. 4 in NW-richting steil het rotsachtige Schartenbachtal omlaag naar een splitsing. Rechtsaf (pad nr. 8A) naar de westkant van de Peitlerkofel en daar in noordelijke richting omhoog, later een steile, rotsachtige flank oversteken (voorzichtig!), ten slotte over groen begroei- de hellingen omlaag naar de **Kompatschwiesen**. Langs de bekende route terug naar het **Würzjoch**.

